

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

РЕАЛІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю
25 березня 2021 року*

ПОЛТАВА – 2021

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ЗА УМОВ КАРАНТИНУ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Дев'яткіна Н.М., Важничка О.М., Дев'яткіна Т.О., Дев'яткін О.Є.

Українська медична стоматологічна академія

На прикладі викладання фармакології розглядаються й аналізуються основні елементи, переваги й недоліки дистанційної освіти англomовних студентів-медиків у період тривалого карантину, а також прогноуються перспективи такого навчання.

Ключові слова: студенти-медики, англomовна форма навчання, дистанційне навчання, карантин.

On the example of teaching Pharmacology, the main elements, advantages and disadvantages of distance learning of English-speaking medical students in the period of long-term quarantine are considered and analyzed, as well as the prospects of such training are predicted.

Key words: medical students, English-speaking form of education, distance learning, quarantine.

Відомо, що підготовка іноземних студентів у країнах з більш розвинутою вищою освітою є однією з тенденцій глобалізації й демонструє й освітні, й економічні вигоди. Так, станом на 1 січня 2020 року в українських закладах вищої освіти навчалися понад 80 тисяч іноземних студентів зі 158 країн світу, а дохід України від цієї кількості студентів за 5-6 років їх навчання має становити понад 3 мільярди доларів [2]. Майже половина іноземних студентів навчаються в Україні на медичних спеціальностях. Багатьох громадян інших країн приваблює навчання на міжнародному факультеті Української медичної стоматологічної академії (УМСА), причому значна їх частка обирає навчання англійською мовою.

Ще одним трендом глобалізації стало дистанційне навчання. Суспільство поставило перед вищою школою всіх країн нове завдання – забезпечити доступ до вищої освіти широким верствам населення, оскільки для будь-якої країни ступінь її економічного й технологічного розвитку і добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення [6]. Дистанційну форму навчання фахівці зі стратегічних проблем освіти називають освітньою системою 21 століття. Така форма освіти дає можливість створення систем масового самонавчання й загального обміну інформацією. Вона розцінюється як найефективніша система підготовки й безперервної підтримки високого кваліфікаційного рівня фахівців різноманітних сфер і галузей [1]. Саме ця система може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства щодо підготовки студентів. Пандемія коронавірусної хвороби (CoViD-19) зумовила введення тривалого карантину в більшості країн світу, включаючи Україну, і викликала закономірний відгук систем вищої освіти на цю ситуацію, зробивши величезну ставку на дистанційну освіту.

Мета статті – на прикладі викладання фармакології англomовним студентам УМСА розглянути основні елементи, переваги й недоліки дистанційного навчання цієї категорії студентів у період тривалого карантину, а також визначити перспективи такого навчання.

Задля досягнення поставленої мети проаналізовано деякі кількісні показники навчального процесу і власний досвід роботи зі студентами міжнародного факультету академії, які опановують фармакологію англійською мовою, за період із березня по листопад 2020 року.

У зв'язку з епідеміологічною ситуацією, що склалася в Україні, та для запобігання поширенню CoViD-19, УМСА, як і всі інші заклади вищої освіти МОЗ України, перейшла на дистанційну форму навчання з середини березня 2020 року. Для цього було розроблено положення про тимчасове дистанційне навчання в закладі, а викладачам рекомендовано проводити лекції й практичні заняття у форматі онлайн. Вересень і початок жовтня характеризувались послабленням карантинних обмежень, коли практикували лише онлайн-лекції. Надалі – знову цілковитий перехід до дистанційного навчання. У такий спосіб на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології у весняному семестрі 2019-2020 навчального року навчалися 14 англomовних груп 2-3 курсів міжнародного факультету за спеціальностями «Медицина» і «Стоматологія», з якими в дистанційному режимі було проведено 22 практичні й 8 лекційних занять. В осінньому семестрі 2020-2021 навчального року ці показники відповідно становлять 26 англomовних груп 3 курсу міжнародного факультету за спеціальностями «Медицина» і «Стоматологія», з якими в дистанційному режимі проведено 13 практичних занять і всі заплановані лекції. При цьому аналіз поточної успішності в зазначених групах студентів виявив цілковиту узгодженість результатів під час очного й дистанційного навчання.

Обираючи спосіб надання навчальної інформації з фармакології англomовним студентам, ми керувались тим, що існують синхронні навчальні системи, асинхронні й змішані [4]. Синхронні системи припускають одночасну участь у процесі навчальних занять студентів і викладача, наприклад, комп'ютерні телеконференції в програмі Zoom. Асинхронні системи не вимагають одночасного зв'язку студентів і викладача, дають студентам можливість самим вибирати час і план занять. До таких систем у дистанційній освіті належать курси на основі друкованих матеріалів, сайтів, електронної пошти, месенджерів Skype, Viber, WhatsApp, Telegram, Facebook. Змішані системи використовують елементи і синхронних, і асинхронних систем. З урахуванням рівня «комп'ютерних» знань і навичок викладачів та студентів з англomовною формою навчання при викладанні фармакології ми, як правило, обирали асинхронні й змішані системи. Основою нашої роботи був Google Клас – новий сервіс Google Apps, який дозволяє швидко створювати і впорядковувати завдання, виставляти оцінки, робити коментарі і спілкуватись зі студентами. На інтернет-сторінці кафедри сайту УМСА було розміщено підручник із фармакології, складений викладачами кафедри згідно з програмою з дисципліни та адресований студентам з англomовною формою навчання [7], мультимедійні презентації лекцій (добре ілюстровані, забезпечені контрольними завданнями й контактними даними лекторів), методичні вказівки до практичних занять англійською мовою з переліком завдань з рецептури, контрольних питань і тестів для самоконтролю.

У літературі широко висвітлено переваги дистанційного навчання (зручність, актуальність, гнучкість, модуль-

ність, економічна ефективність, інтерактивність тощо) [3-5]. З цього переліку позитивних якостей дистанційної освіти в нашому випадку найбільш відчутно проявлялися такі: можливість для студента навчатися в будь-який час, будувати для себе індивідуальний графік навчання; можливість навчатися в будь-якому місці (особливо актуально для студентів-іноземців, які на час карантину виїхали за межі України); відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад (безсумнівний плюс за умов поширення небезпечної інфекції); можливість навчатися у своєму темпі; доступність навчальних матеріалів, які студент отримує електронною поштою або з сайту; мобільність (проконсультуватися з викладачем за допомогою електронної пошти іноді ефективніше і швидше, ніж призначити особисту зустріч при очному навчанні); навчання в спокійній обстановці; індивідуальний підхід; зручність для викладача за умов карантинних обмежень.

Разом із тим, дистанційне навчання не позбавлене й низки недоліків, які ми, подібно до інших авторів [3; 4], спостерігали у своїй практиці. По-перше, необхідна сильна мотивація, тому підтримувати потрібний темп навчання самостійно, без стороннього контролю вдається не всім студентам. По-друге, досить проблематично якісно організувати дистанційне навчання, якщо на занятті передбачені навчальні експерименти, що обмежує формування практичних умінь і навичок. По-третє, дистанційна освіта не підходить для розвитку комунікабельності, упевненості, навичок роботи в команді, що вкрай важливо для майбутніх лікарів. По-четверте, виникає проблема ідентифікації студента й «студентської корупції», тобто нечесного й несамостійного виконання контрольних завдань, що створює загрозу недостатньо об'єктивного оцінювання знань студентів. І нарешті, гостро постає питання «комп'ютерної грамотності» викладачів і студентів, наявності сучасної комп'ютерної техніки і якості інтернет-з'язку.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що дистанційне навчання достатньо прийнятне при викладанні доклінічних дисциплін, зокрема фармакології, студентам-медикам з англійською формою навчання, але потребує врахування його плюсів і мінусів, а також ломки певних стереотипів щодо вищої медичної освіти. Можна прогнозувати, що після карантину в нашій педагогічній діяльності частково залишиться дистанційне навчання для позааудиторної самостійної роботи студентів, їх консультування перед ліцензійними іспитами, відпрацювання пропущених занять.

Список використаної літератури

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми / І. Адамова, Т. Головачук // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. – 2012. – Вип. 10. – С. 3-6.
2. Годенко А. Іноземні студенти приносять Україні більше 3 мільярдів доларів [Електронний ресурс] / А. Годенко // Віче. 2020. Режим доступу: <https://iviche.com/news/inozemni-studenty-prynosiat-ukraini-bilshe-3-miliardiv-dolariv/>
3. Кузнецов Н.Б. Современное дистанционное обучение. Преимущества и недостатки / Н.Б. Кузнецов, Е.Ю. Гаген // Молодой ученый. – 2017. – № 11 (145). – С. 466-469.
4. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти : збірник науково-методичних праць. – Вип. 4. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – С. 27-36.
5. Трайнев В.А. Информационные коммуникационные педагогические технологии : учеб. пособие / В. А. Трайнев, И. В. Трайнев. – К. : Освіта, 2008. – 327 с.
6. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов / А.Р. Триндаде // Дистанционное образование. – 2000. – № 2. – С. 5-9.
7. Pharmacology: textbook // V.M. Bobrov, O.M. Vazhnicha, T.O. Devyatkina, N.M. Devyatkina. – 4th ed., updated. – Vinnytsia : Nova Knyha, 2018. – 552 p.

ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ В ПІДРУЧНИКАХ І ПОСІБНИКАХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ МЕДИЧНИХ ВИШІВ: ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ

Дегтярьова К.В.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто види інтерактивних вправ у підручниках і посібниках з української мови як іноземної. Запропоновано види вправ і дидактичні умови їх використання.

Ключові слова: «фішбоун», ситуаційна імітаційна гра, інтерактивні вправи, українська мова як іноземна.

Types of interactive exercises in textbooks and manuals on Ukrainian as a foreign language are considered. Types of exercises and didactic conditions of their using are offered.

Key words: fishbone, situational simulation game, interactive exercises, Ukrainian as a foreign language.

Постановка проблеми. Прикметною рисою сучасного освітнього простору стала інтенсифікація дидактичних пошуків задля поглиблення знань і опанування навичок студентами, у тому числі й тими, хто обрав медичний фах. У роботі з іноземними студентами викладачі кафедри українознавства та гуманітарної підготовки УМСА прагнуть поєднувати найкращі здобутки традиційної освітньої системи й новітні інтерактивні методи, які, на наш погляд, найповніше враховують інтереси й потреби студентів, розширюють простір реалізації їхнього творчого потенціалу, мотивують до пошукової діяльності, надихають на репрезентацію власної мовленнєвої й фахової вправності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про актуальність проблеми застосування інтерактивних методів і технологій у освітньому просторі. До їх вивчення зверталися К.Робінсон, Г.Коберник, В.Мельник, Л.Пироженко, О.Пометун та інші, які обґрунтовували доцільність застосування інтерактивних методів для посилення ефективності процесу навчання. Лише протягом останнього часу з'явилися розлогі дослідження О. Башкір, М.Дяченко-Богун, Л. Штефан та інших, присвячені застосуванню інтерактивних методів у вищій школі.